

Ελεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ο Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 265

16 Νοεμβρίου 2009

Οἱ καλλιεργητές τῆς διαφθορᾶς

ντονη, σχεδόν μανιακή ἡ καταφορά, σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς ἐξουσίας καί σ' ὅλα τὰ στέκια τῆς κριτικῆς καί τῆς ἐνημέρωσης, κατά τῶν κυκλωμάτων τῆς διαφθορᾶς. Ἡ ἀποκάλυψη καί ἡ ἐπεξεργασία τῶν σκοτεινῶν σχεδιασμῶν καί τῶν ἀκόμη σκοτεινότερων διαπλοκῶν, πού σοφίζονται καί μεθοδεύουν οἱ διεφθαρμένοι παράγοντες τοῦ κοινωνικοῦ σχήματος, ἔχει καταντήσει κύρια ἀπασχόληση τοῦ Κοινοβουλίου. Οἱ ἀλληλοκατηγορίες τοῦ ἡγετικοῦ λόμπυ καταντοῦν ἐκρηκτικές καί ἐμπρηστικές. Οἱ μηχανισμοί πληροφόρησης ἀπορροφοῦν-αὐτόματα-τὴν καυτὴ καί ἀλληλοεξοντωτικὴ κομματικὴ ἀντιπαράθεση. Τὴν ἐπεξεργάζονται στὰ δικά τους ἐργαστήρια τῆς ἐξειδικευμένης σκοπιμότητας. Καί τὰ διασπείρουν-μέ τὴ σφραγίδα καταθλιπτικῆς καί ἀπογοητευτικῆς εἰδησεογραφίας-σ' ἀνατολὴ καί δύση, βορρὰ καί νότο, ἀπαξιώνοντας τὸ ἥθος τῆς γενιᾶς μας καί τὴν ποιότητα τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Τὸν πάνδημο ἐξοργισμό μας τὸν διακρίνει μιά περίεργη ὑστέρηση. Μέσα στό πανδαιμόνιο τῆς καταφορᾶς, ἀπουσιάζει ἡ

μαρτυρία καί ἡ ἀποσαφήνιση τῆς νηφάλιας ἔρευνας. Ἡ ἐπισήμανση τῶν βαθύτερων αἰτίων, καί τῶν ἀφορμῶν, πού ἀποπροσανατολίζουν τήν ἀνθρώπιν ὑπαρξιν. Πού σύρουν τό ὄραμα καί τή θέληση στή διαφθορά. Καί πού μεταποιοῦν σέ κόλαση τήν τεχνολογικά ἀναβαθμισμένη κοινωνία μας.

Ποιό εἶναι τό σύνδρομο, πού μεταμορφώνει, τό πολλαπλά ἐμπλουτισμένο ἄτομο, σέ ἀδίστακτο ἐκμεταλλευτή τοῦ φτωχοῦ καί πεινασμένου καί τοῦ δίνει τό θάρρος, ἀντί γιά χαμόγελο, νά τοῦ ἐξασφαλίζει τόν καθημερινό στεναγμό; Ποιό εἶναι τό αἶτιο, πού διασπείρει τήν πανώλη τῆς ἀπάτης, τό θράσος τῆς ἀστοργίας, τήν ἀλλοτριώση τῆς ἐγωκεντρικότητας; Ποιά εἶναι ἡ διεργασία τῆς καρδιάς καί τῆς συνειδήσεως, πού ἐκτρέπει τήν ὑπαρξιν ἀπό τή διαύγεια τῆς ἀλήθειας καί ἀπό τήν ὁμορφιά τοῦ «ἀγαθοῦ», στήν προτίμηση καί στόν ἐναγκαλισμό τῆς βρωμιάς καί τῆς ἠθικῆς ἐξαθλίωσης; Ὅλη αὕτη τή μακρὰ ἀλυσίδα τῶν προβληματισμῶν δέν τήν ψάχνει καί δέν τήν ἀναλύει ἡ σύγχρονη διαλεκτική. Μένει στήν ἐποχιακή καί στήν ἐπιδημική κατακραυγή, πού διακινεῖται ἀπό τά ἀντίπαλα συμφέροντα καί πού ἐπιδιώκει-μονότροπα-τήν ἀλλαγὴ φρουρᾶς στίς καθέδρες τῶν διεφθαρμένων ἐραστῶν τῆς ἐξουσίας καί τοῦ πλούτου.

Πρόσφατα, ἔπese μπροστά μου ἓνα δημοσίευμα Ἀθηναϊκῆς ἡμερηίδας, πού-κατά ἓνα ἐντελῶς παράξενο τρόπο-προσδιόριζε τίς ἔννοιες τῆς «ἀνάπτυξης» καί τοῦ «ἐκσυγχρονισμοῦ». Ἀναφερόταν σέ χώρα τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς. Καί διαπίστωνε, πῶς ἡ χώρα αὕτη, σέ συνάρτηση καί σέ ἀλληλεπίδραση μέ τίς γειτονικές της χώρες, ἀπαγκιστρώθηκε ἀπό τό πνεῦμα τῆς «συντήρησης» καί τῆς «καθυστέρησης», πού ἐκπροσωποῦσε καί πού ἐπέβαλλε στίς πλατειές μάζες ἡ Ἐκκλησία καί-γενικότερα-ἡ θρησκεία καί ἔφτασε στήν ὀριμότητα(!!!), νά ἐπιδιώκει τόν ἀποκλεισμό τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό γήπεδο τῆς δραστηριότητάς της.

Θά σᾶς ἐνδιέφερε-πιστεύω-νά πληροφορηθεῖτε, ποιὰ εἶναι τὰ καινούργια ἀνοίγματα αὐτῆς τῆς χώρας, πού τήν ἐλευθέρωσαν ἀπό τή μειωτική πρόδεση στό πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἀπό τόν ἐγκλεισμό στήν ὑπανάπτυξη καί στή βαρβαρότητα. Σᾶς μεταφέρω τό σχετικό ἀπόσπασμα, γιά νά διαφωτιστεῖτε. «*Τό στερεότυπο θέ-*

λει τίς κῶρες τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς-τίς ὁποῖες συνήθως ἀντιμετωπίζουμε ὡς ἐνιαῖο καί ἀδιαίρετο σύνολο-νά εἶναι βαθιά συντηρητικές καί "ὀπισθοδρομικές" συγκριτικά μέ τήν Εὐρώπη καί τή Βόρεια Ἀμερική. Συχνά, ὅμως, ἔρχονται κάποιες εἰδήσεις νά ἀνατρέψουν αὐτή τήν ἐσφαλμένη ἀντίληψη. Ἔτσι, μετά τά πρόσφατα νέα γιά τή νομιμοποίηση τῆς μαριχουάνας στήν Ἀργεντινή, τῆς κατοχῆς μικροποσότητας ὄλων τῶν ναρκωτικῶν στό Μεξικό καί τήν ἄδεια νά υἱοθετοῦν παιδιά τά ὁμοφυλόφιλα ζευγάρια στήν Οὐραγουάη, τήν ἐκπληξη κάνει ἡ Κόστα Ρίκα. Πρίν ἀπό λίγο καιρό ὑποβλήθηκε στή Βουλὴ πρόταση γιά ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος, πού θά πετύχει τό διαχωρισμό μεταξύ Ἐκκλησίας καί κράτους...».

Οπως μπορεῖτε νά διαγνώσετε, ὁ «φωτισμένος» δημοσιογραφικός κάλαμος τοῦ ἐλληνικοῦ δημοσιογραφικοῦ ὁμίλου, θεωρεῖ ἀποδέσμευση ἀπό τή «συντήρηση» καί τήν «ὀπισθοδρόμηση» τή σύγχρονη πρακτική, πού υἱοθετεῖ δίχως κανένα δισταγμό, τή μαριχουάνα καί τίς λοιπές ναρκωτικές οὐσίες καί κατακυρώνει, ὡς δεῖγμα προοδευτικότητας, τήν ἀπάρνηση τῆς ἱερότητας καί τῆς ἀποκλειστικότητας τοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου καί τήν παροχή τῆς ἄδειας στά ὁμοφυλόφιλα ζευγάρια νά υἱοθετοῦν παιδιά καί νά τά καθοδηγοῦν στή δική τους φιλοσοφία καί πρακτική τῆς ἀνώμαλης ἑγγαμῆς συμβίωσης.

Αραγε, αὐτά τά ἀνοίγματα-καί ὅσα ἄλλα παρόμοια-δέν ἔχουν κακμιὰ εὐθύνη γιά τήν ἐπιδημική ἐξάπλωση τῆς διαφθορᾶς; Ὅταν καταξιώνουμε(!!!) τά ναρκωτικά καί τίς ὁμοφυλοφιλικές, στρεβλωτικές οἰκογένειες, ὡς μέσα ὑπέρβασης τοῦ «συντηρητισμοῦ» τῶν παλιότερων γενεῶν καί ὅταν τό διαχωρισμό καί τήν ἀποστασιοποίηση ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου καί τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ τά χαιρετίζουμε ὡς βηματισμούς προόδου καί ἀπελευθέρωσης, τί ἀπομένει, ὡς ποιότητα ἥθους; Καί ποιές εἶναι οἱ παράμετροι τῆς πολιτιστικῆς μας «πληρότητας», πού θά ἐμποδίσουν τό «ναρκομανή» ἢ τόν ἀσύμβατο γονιό ἢ καί τόν ὁποιονδήποτε ἄλλο περιφρονητή τοῦ ἀδιαμφισβήτητου Εὐαγγελικοῦ ἥθους, νά διολισθήσουν στή διαφθορά καί νά γεμίσουν τήν κάρτα τοῦ πολιτισμοῦ μας μέ τήν «ἐκμετάλλευση», μέ τό «μίσος», μέ τήν «καταλήστευση», μέ τούς «ἐμπρησμούς τῆς ξένης περιουσίας», μέ «τούς

”Εμπονη ἐνημέρωση

στόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἱερώνυμο (α)

«Μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ μισησώσῃ σε·
ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει σε.
δίδου σοφῶ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται·
γνώριζε δικαίῳ, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι»
(Παροιμ. θ' 8-9).

Ἀγαπητέ Ἱερώνυμε,

Δέ θά σοῦ ἔγραφα αὐτή τήν ἐπιστολή, ἂν δέν ἤμουνα πεπεισμένος, ὅτι ὁ ὑψηλός δείκτης πνευματικῆς καλλιέργειας καί ἡ ποιότητα ἡθους, πού προσδιορίζονται μέ τήν ὑπόμνηση καί παράτρυνση τοῦ συγκεκριμένου στίχου τῶν Παροιμιῶν, ἀποτελοῦν προσωπική σου ἐπιλογή καί πνευματικό σου ἄθλημα, πού ἐμπλουτίζει τήν ἀρχιεπισκοπική σου προσωπικότητα καί σέ κάνει ἱκανό νά δέχεσαι τήν «ἐκ καθήκοντος» καί «ἐξ ἀγάπης» κριτική τῶν φίλων σου.

Συνηθέστατη πρακτική, πού προδίδει ἀναξιοπρέπεια καί ἰδιωτέλεια τοῦ

δράστη καί μειώνει ἀπογοητευτικά τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀποδέκτη, φορέα ἐνός ὑψηλοῦ ἀξιώματος, εἶναι ἡ ἀνάλατη κολακεία. Ὁ λιβανωτός, πού ἀντὶ νά ἀρωματίζει τήν ἀτμόσφαιρα καί νά ἀναδεικνύει τήν εὐγένεια τοῦ «διακεκριμένου» προσώπου, φλομώνει τό χῶρο, ἀποδεικνύει τήν πνικτική σκοπιμότητα τοῦ κόλακα καί προκαλεῖ κύμα φυγῆς.

Πιστεῦω, πώς αὐτή τήν ποιότητα τῆς προσέγγισης στόν ἱερό θρόνο τῆς εὐθύνης σου θά τήν ἔχεις ὑποστεί καί θά τήν ἔχεις ἀποστραφεῖ. Καί ἐπιλέγω νά προσεγγίσω, μέ εὐθύτητα καί μέ εἰλικρίνεια, τή σοφή, ἀρχιεπισκοπική σου

φόνους» καί μέ ὅ,τι ἄλλο σοφίζεται ὁ διαφθαρμένος νοῦς καί ἀδυνατεῖ νά ἀπομονώσει καί νά ἀκυρώσει ἡ κατεστημένη ἐξουσία;

Θά τολμήσω νά ἀποκαλέσω τόν κοντυλοφόρο, πού λάνσαρε αὐτό τό δημοσίευμα, τήν ἀρχισυνταξία τῆς ἐφημερίδας, πού τό προώθησε, τοὺς ἀναγνώστες, πού τό ἐπικρότησαν καί ὅλους ἐκείνους, πού τό χάρηκαν, σάν ἀναγνώριση καί ἐπικρότηση τῶν δικῶν τους προτιμήσεων καί συμπεριφορῶν, ὡς καλλιεργητές τῆς διαφθορᾶς καί ὡς ἀνατροπεῖς τοῦ ἡθους, πού καταξιώνει τήν ἀνθρώπινη προσωπικότητα.

συνείδηση και νά καταθέσω μία έννημέρωση, πού ενώ για τους «κακούς» εξελίσσεται σέ πυροδότηση όργης και μίσους, για τους σοφούς αποβαίνει έν-αυσμα αύξησης του Άγιοπνευματικού χαρίσματος της αγάπης.

Σοῦ δηλώνω, έκ πρώτης αρχής, ότι δέ θά έπιτρέψω στόν έαυτό μου νά συντάξει ένα προσωπικό και άκριτο κατηγορητήριο σέ βάρος σου. Θά άσκήσω διακόνημα άπλου μεταφορέα. Θά σοῦ διαβιβάσω τίς κρίσεις και τίς αντιδράσεις του εύρύτατου λαϊκού δυναμικού, πού ενώ φορτίζουν τόν άνοιχτό κοινωνικό χώρο, δέν είσχωροῦν στά δικά σου ένδιαιτήματα. Τά ξεσπάσματα των ψυχών, πού διαχέονται στό γήπεδο του μόχθου, άλλοτε, ως άπλός ψίθυρος, άλλοτε, ως νηφάλια κριτική και άλλοτε, ως φορτισμένη επανάστατικότητα.

Θέλω νά πιστεύω, πώς ή μεταφορά αυτών των λαϊκών αντιδράσεων στό τραπέζι των μελετών σου και των σχεδιασμών σου-πρόκληση μελαγχολίας, κατά την αρχική της εμφάνιση-θά λειτουργήσει θετικά και άποτελεσματικά. Θά σέ φέρει «κατενώπιον» μιάς πραγματικότητας, πού δέν σοῦ έπιτρέπεται νά την άγνοείς, αλλά είσαι υποχρεωμένος νά την αντιμετώπισεις, θαρρετά και ήρωικά. Και θά σέ βοηθήσει νά εύρύνεις τους όρίζοντες των προσωπικών σου όραμάτων και νά άναμορφώσεις τους δείκτες και την ποιότητα της ποιμαντικής σου διακονίας.

Μετά από όλες αυτές, τίς άπαραίτητες διευκρινίσεις, άνοιγω την καρδιά μου και μεταφέρω μπροστά σου, τόν ψίθυρο, τόν πονεμένο στεναγμό

και την καυτή κραυγή του ποιμνίου σου και του ποιμνίου μου και όλης της παρεμβολής της ελληνικής Έκκλησίας. Τά καταθέτω στη συνείδησή σου και στην εύθύνη σου. Και συνοδεύω την πράξη της κατάθεσης, μέ τή θερμή ίκεσία στόν Κύριο, νά σέ φωτίσει και νά σέ ένδυναμώσει, νά υπερβείς τά προσκόμματα και νά έκπληρώσεις, μέ άνεση και μέ πιστότητα, τό ιερό χρέος σου.

1. Καταθέτω, μέ πολλή συνοχή ψυχής, την πρώτη όδυνηρή έμπειρία μου. Σ' όποιοδήποτε χώρο και σ' όποιαδήποτε συγκυρία ή πληροφορόρηση ή ή έπεξεργασία της έπικαιρότητας έγγίσει τό πρόσωπο και τίς πρωτοβουλίες του προκαθήμενου της Έκκλησίας μας, ή αντίδραση, πού έκσπάει όμόφωνα και άποφασιστικά, είναι μία: «Άνύπαρκτος». Ό σημερινός Άρχιεπίσκοπος είναι φιγούρα κοσμημένη μέ τά διάσημα του έκκλησιαστικού προκαθήμενου, αλλά προσωπικότητα-άν και, όφειλετικά, ένταγμένη στη δεοντολογία της άποστολικότητας-άνύπαρκτη. Μέ διάθεση μελαγχολίας ή μέ μορφασμό άμφισβήτησης, οι συνομιλητές καταθέτουν τό καταστάλαγμα της προσωπικής τους έμπειρίας, χαρακτηρίζοντας τόν Άρχιεπίσκοπο, τόν πατέρα και ποιμένα της έκκλησιαστικής παρεμβολής, ως παράγοντα, θεσπισμένο μέν και νόμιμα άνυψωμένο στόν έξουσιαστικό θρόνο, άλλ' άποστασιοποιημένο από την τρέχουσα παραζάλη και άνίκανο νά άναμετρηθεί μέ τίς καταγίδες και μέ την όδύνη της έποχής μας. Τόν μετροῦν και τόν ζυγίζουν, ως άφωνο και άπραγο.

Ίσως, άδελφέ μου, ένοχλημένος ά-

πό τις αὐτοθαυμαστικές κορόνες τῆς πρότερης ἀρχιεπισκοπικῆς διαδρομῆς, ἐπέλεξε τὴ σιωπὴ, ὡς νέο δείγμα ἐπισκοπικῆς ἀξιοπρέπειας καὶ ὡς τρόπο ταπεινότερης προσέγγισης στὰ προβλήματα καὶ στὶς ἀγωνίες τοῦ ποιμνίου σου. Κάνοντας ἀναφορά σ' ἓνα τέτοιο ἐνδεχόμενο, ἐπιστρατεύω τὸ ἐπίρρημα «ἴσως», γιὰ νὰ καταστήσω σαφές, ὅτι ἡ ὑποψία μιᾶς τέτοιας ἐκδοχῆς δέν ἀποτελεῖ δική μου, ἀποσαφηνισμένη ἐπιλογή, ἀλλὰ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐκδοχές, πού μποροῦν νὰ ἀκουστοῦν, ἔστω καὶ ἂν δέ συνοδεύονται ἀπὸ τὴν ἀπαραίτητη ἀποδεικτικὴ διαλεκτικὴ.

Ἐκεῖνο, πού θέλω νὰ σοῦ ἐπισημάνω, ἀδελφέ Ἱερώνυμε, εἶναι ὅτι ἡ σιωπὴ σου, ξεπέρασε κάθε ἐπιτρεπτό ὄριο. Λειτουργῆσε καὶ προβλήθηκε στό λαό τοῦ Θεοῦ καὶ σ' ὁλόκληρο τὸ κοινωνικό σύνολο, ὡς καταλυτικὴ «ἀπουσία». Ὡς σύνδρομο ἔμφοβου ἀποτραβήγματος ἀπὸ τὸ σκᾶμμα τοῦ θυσιαστικοῦ, ποιμαντικοῦ ἀθλήματος. Καὶ ὡς ἀνούσιος καὶ ἀναποτελεσματικός αὐτοπεριορισμός στὶς ἄφωνες καὶ ἄγονες παρουσίες κατὰ τὶς ἐπίσημες τελετές καὶ τὶς κοσμικὲς δεξιώσεις.

Σ' ὅλες τὶς ἐθιμοτυπικὲς ἐκδηλώσεις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δήλωσε καὶ δηλώνει «παρών». Ἀλλ' ὁ λόγος του καὶ ὁ ρόλος του δέν ἐνεργοποιοῦνται. Ἡ καθαρὰ «πατερικὴ» μαρτυρία, δέν ἐκπορεύεται ἀπὸ τὰ χεῖλη του καὶ δέν ἐκπέμπεται δυναμικά καὶ δραστικά, γιὰ νὰ προσδιορίσει τοὺς ὀρίζοντες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας καὶ γιὰ νὰ προσφέρει «ἄρτο ἀλήθειας» καὶ «*πόμα καινόν, οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον*» στὶς διψασμένες ὑπάρξεις.

Κατὰ τὴν εἰκοσάμηνη θητεία σου στὴν ἀρχιεπισκοπικὴ ἔπαλξη (καὶ δέν εἶναι μικρὸ τὸ διάστημα) ἐμφανίστηκαν στὸν ὀρίζοντα σύννεφα καὶ ἀπειλές, πού ἀναστάτωσαν τὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ μας. Σύγχρονα ρεύματα, ἀγνωστος προέλευσης καὶ ἀδοκίμαστης ἀποδοτικότητας, πλημμύρισαν τὰ παράθυρα τῆς διαφήμισης καὶ χύθηκαν, σάν τσουνάμι ἀφανιστικό τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς.

Ὅλοι, ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρη τῆς χώρας ἴσαμε τὴν ἄλλη, περίμεναν, μέ κομμένη τὴν ἀνάσα, τὸ διδακτικὸ καὶ τὸν ἐνισχυτικὸ λόγο τοῦ προκαθήμενου τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐκφέρει φωτισμένη ἀποψη, νὰ δώσει τὸ στίγμα τῆς ἐξαγιασμένης ποιότητας τοῦ βίου καὶ νὰ ἀντιπαραταχτεῖ, μέ δυναμικὴ διαλεκτικὴ, στὶς καιρικὲς σκοπιμότητες, πού αἰχμαλωτίζουν καὶ ἐμπορεύονται τὴ νεανικὴ ἀπειρία καὶ τὰ ἀκόρεστα ὁράματά της, γιὰ ἐμπλουτισμὸ καὶ γιὰ καταξίωση τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου.

Ὁφείλω μιὰ διευκρίνιση: Ἡ προσδοκία τοῦ λαοῦ μας, κατὰ τὸ εἰκοσάμηνο τῆς δικῆς σου θητείας, δέν ὀπισθοδρόμησε σὲ ἀναζήτησι τῆς ἀλαζονικῆς αὐτοπροβολῆς καὶ τῆς θορυβοποιοῦ τυμπανοκρουσίας κάποιων ξεπερασμένων πρακτικῶν. Ἦταν γέννημα τῆς δίψας γιὰ «φῶς καὶ ζωὴ». Γιὰ ἀποστολικὸ εὐαγγελισμό. Καὶ γιὰ πατρικὴ ὁδηγία τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς. Ἦταν ἱκετευτικὴ ἀναφορά στὴν ὑψηλὴ ἐκκλησιαστικὴ ἔπαλξη, στὸν πρῶτο πατέρα καὶ ποιμένα, πού διατηρεῖ τὴν ἀποστολικὴ διαδοχὴ, πού «*εὐαγγελίζεται τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ*» καὶ φωτίζει «*πάντας τὶς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμέ-*

νου από τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. γ' 8-9).

Αὐτό τό σοβαρό Θεολογικό λόγο, αὐτό τό «παραμύθιον τῆς ἀγάπης» (Φιλιπ. β' 1), αὐτή τή σπονδή «ἐπί τῇ θυσίᾳ καί λειτουργίᾳ τῆς πίστεως» (Φιλιπ. β' 17) τοῦ ποιμνίου, προσδοκοῦσαν, μέ λαχτάρᾳ καί ἀγωνία τὰ προβληματισμένα τέκνα τῆς μητέρας Ἐκκλησίας. Ἀλλά δέν τὰ βρῆκαν. Στήλωσαν τό βλέμμα στό πρόσωπό σου. Καί τό εἶδαν ψυχρό καί ἀνέκφραστο. Ἔστησαν τό αὐτί στά μεγάφωνα καί στά παράθυρα τῆς καθημερινῆς ἐνημέρωσης, πού ἱστοροῦσαν ἢ σχολίαζαν τή δραστηριότητα τῆς Συνοδικῆς ἡγεσίας. Καί δέν ἄκουσαν ἀναμετάδοση μεστοῦ λόγου, ἀγαπητικῆς διαλεύκανσης τῶν μοντέρνων κοινωνικῶν γρίφων καί χαρισματικῆς, Πατερικῆς διδαχῆς τῆς ἀλήθειας, πού ἐλευθερώνει τήν ὑπαρξή. Μαραζωμένοι, ξμειναν νά ἐπεξεργάζονται τὰ ἀναπάντητα ἐρωτήματα: Γιατί αὐτή ἡ παγερή σιωπή; Γιατί ἡ αἰνιγματική ἀπουσία;

Ἄν κάποιος, τολμηρός καί πιστός στήν ἀποστολικότητα τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ σου χαρίσματος, θεωρήσει ἐπάρκεια τίς μικρές, ἐποχιακές ἐξόδους σου ἀπό τήν ἀπόλυτη σιωπή καί τίς προβάλει γιά νά καλύψει τὰ κενά καί νά ἀναστηλώσει τό κύρος σου, δέ θά βρεῖ σύμφωνη τήν κοινή γνώμη. Ἀντί γιά ἀνταπόκριση στήν εἰσήγησή του, θά συναντήσῃ ἐμπρηστικότερη τήν ἀντίδραση.

Αὐτή τήν περιπέτεια τήν ἔζησα προσωπικά καί εἶμαι ὑποχρεωμένος νά σοῦ μεταφέρω τό κλίμα τῆς.

Ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, πού ὕψωσαν εὐγνώμονη καρδιά στόν «ποιμένα καί ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν» ἡμῶν (Α' Πέτρ. β' 25) καί Τόν εὐχαρίστησαν, μέ πηγαία χαρά, γιά τήν ἀνάδειξή σου, βρέθηκαν μπροστά μου ἐντελῶς ἀλλαγμένοι καί ἱστόρησαν, μέ πόνο καί δάκρυ, τήν καινούργια ἐκκλησιαστική περιπέτεια. Μεταξύ τῶν ἄλλων, ξεδίπλωσαν καί κάποια ἀποσπάσματα ἀπό τὰ ρεπορτάζ, πού κυκλοφοροῦν στό διαδίκτυο καί κάποια δημοσιεύματα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου. Καί, διαβάζοντάς τα, μέ ἔστησαν «πρό ξι βημάτων». Ἀμφισβήτησαν τή Θεολογική καί τήν Ἐκκλησιολογική ἐνάργεια τῶν μηνυμάτων σου καί τῶν ἀνακοινώσεων σου. Ἐφτασαν στήν ἀκραία ἐκδοχή, νά ὑπογραμμίσουν, ὅτι κάποιες προτάσεις σου ἐκφεύγουν ἀκόμα καί ἀπό τοὺς κανόνες τῆς ἄρτιας διατύπωσης τῆς μητρικῆς μας γλώσσας, σύμπτωμα, πού ἐγώ ἐπιμένω νά τό χρεώσω στίς ἀπροσεξίες τῶν συνεργατῶν σου.

Ἀπό τό σωρό τοῦ ὕλικου, πού ἀνασκάλεψαν οἱ συνομιλητές μου, περιορίζομαι στήν παρουσίαση δυό μόνο παραδειγμάτων.

Τό πρῶτο: Σέ συνομιλία τοῦ ποδαριοῦ, διατύπώσεις, ἀδελφέ μου, τήν ἄποψη, πῶς τό νά ἀναφέρεται κανεῖς, κατά τίς πολλαπλές καί ἀπανωτές ἐμφανίσεις του, μόνο σέ ἓνα ἀπό τὰ μεγάλα καί δυσεπίλητα ἐθνικά μας θέματα καί νά στιγματίζει, μέ καυτή ἐπιχειρηματολογία, τοὺς ἀδέξιους χειρισμούς τῶν ἀρμόδιων πολιτικῶν μας παραγόντων, συνιστᾷ αἴρεση. Κανένας ἀπό τοὺς ἀκροατές αὐτῆς τῆς δημοσιογραφικῆς σου συνέντευξης δέν μπόρεσε νά ἐξηγήσῃ, πῶς ὁ περιορισμός τοῦ ἐνδιαφέροντος καί τῆς μαχητικῆς δραστη-

ριότητας στο «ένα έθνικό θέμα», απο-
τελεί αίρεση. Η αίρεση είναι στρέβλω-
ση της διδαχής, αλλοίωση των νοημά-
των της Βιβλικής Αποκάλυψης, προ-
δοσία των Συνοδικών Όρων και της
καταξιωμένης Πατερικής έρμηνείας
τους. Τό νά μιλήσει, όμως, κανείς και
νά διαμαρτυρηθεί-μονότονα και μονό-
τροπα-γιά τά πραξικοπήματα των
Τούρκων ή γιά τήν κλοπή των σελίδων
της δοξασμένης ιστορίας μας από τους
Σκοπιανούς, έκφεύγει από τή Θεολο-
γική δεοντολογία. Η τυχόν έπιμονή σ'
αυτό τό χαρακτηρισμό έκτρέπει τό λό-
γο στό πεζοδρόμιο της φαιδρότητας.
Ποιός κανόνας της ιστοριογραφίας ή
του συντακτικού ή ποιός Όρος των
Οίκουμενικών μας Συνόδων στιγματί-
ζει, ως αίρεση, τό κλείδωμα του μυα-
λου στό ένα θέμα και ποιός Έπίσκοπος
ή έμβριθής Θεολόγος ή εύλαβής πιστός
θά τολμήσει νά ίσχυριστεί, πώς πρέ-
πει νά συνέλθει ή Σύνοδος της Ίεραρ-
χίας ή ή Πανορθόδοξη Σύνοδος, γιά νά
κατονομάσει τήν αίρεση και νά επιβά-
λει ποινές στον αίρετικό ή στους αί-
ρετικούς;

Θά έγγίσω τό δάχτυλο και στό δεύτε-
ρο περιστατικό:

Σχετικά πρόσφατα, όταν άνοιγαν
τά σχολεία και τά νέα παιδιά, ό άνθός
της Έκκλησίας, έτρεχε νά συλλέξει γνώ-
ση και ήθος, είχες τήν έμπνευση-και
πολύ καλά έκανες-νά στείλεις άνοιχτή,
έγκύκλια έπιστολή στους εκπαιδευτι-
κούς. Πρώτιστα, γιά νά τους ένισχύ-
σεις μέ τήν εύλογία σου. Και, μετά, γιά
νά προσθέσεις στην όλιγοχρόνια ή
στην πολυχρόνια πείρα τους τό πολύ-
τιμο θησαύρισμα της δικής σου έμπει-
ρίας, μιά και σοῦ παραχώρησε ό Θεός
τήν εύκαιρία νά διακονήσεις τήν εκπαί-

δευση, νά σταθείς, γιά κάμποσα χρό-
νια, πλάι στους μαθητές σου και νά
εισφέρεις τίς άγωνίες και τά όράματά
σου και τους σχεδιασμούς σου στην
όμηγυρη των συναδέλφων σου καθη-
γητών.

Η πρωτοβουλία σου επαινετή και
συγκινητική.

Όστόσο, τό κείμενο της άνοιχτής έ-
πιστολής σου, πού έφτασε στα χέρια
των καθηγητών και των δασκάλων,
άντί γιά σοβαρό προβληματισμό και
πατρική ένίσχυση, έρωτήματα γέννησε
και χαμόγελα. Όχι μόνο οι παραλη-
πτες της εκπαιδευτικοί, αλλά και οι
όποιοιδήποτε άναγνώστες της, πού τή
συνάντησαν, άνασκαλεύοντας τόν όγ-
κο του καθημερινού Τύπου, δέν κατά-
φεραν νά έξηγήσουν, τί σχέση είχε τό
παιχνίδισμα κάποιων έντυπωσιακών,
άλλά ξεκομμένων φράσεων, πού διαν-
θίζουν τήν έπιστολή σου, μέ τό βαρύ
και υπεύθυνο έργο της παιδείας και μέ
τά προβλήματα, πού σώρευσε ή έποχή
μας γύρω από τό σχολείο, μέσα στίς
διδακτικές αίθουσες και στό βάθος των
νεανικών καρδιών, πού ταλαντεύον-
ται, από τή βαρειά κατάθλιψη στην
έκρηκτική βαρβαρότητα.

Νά σέ παραπέμψω σέ κάποιες φρά-
σεις σου και νά ζητήσω τήν έρμηνεία
τους;

Γράφεις: «*Επιθυμώ μόνο νά θυμη-
θοῦμε, νά προβληματιστοῦμε, νά δια-
λεχθοῦμε και νά υπερβοῦμε. Δέν μέ
ένοχλεῖ ή διαφωνία. Σάν πατέρας πολ-
λά χρόνια άσκοῦμαι σέ αυτή. Δέν μέ
ένοχλεῖ ότι ίσως "ή μνήμη νά είναι ά-
πλώς τό φιλολογικό ψευδώνυμο της
λήθης"* άρκεῖ νά μὴν άφανίζεται ή έ-
γνοια γιά τά παιδιά μας. Μοῦ άρκεῖ ή
ύπέρβαση. Η δυνατότητα νά αλλάζου-

με ζωή, όταν ο ποιητής τονίζει τό λάθος μέ θαυμαστικό».

Ποιό ἄραγε εἶναι τό δυναμικό μήνυμα, πού ἐκπέμπει ἡ φράση αὐτή στούς ἀρματηλάτες τῆς νέας γενιᾶς;

Γράφεις παρακάτω: «Ὁ ποιητής προσθέτει: *Τίς ἡμέρες ἐκεῖνες ἔκαναν σύναξη μυστική τά παιδιά καί λάβανε τήν ἀπόφαση, ἐπειδή τά κακά μαντάτα πλῆθαιναν στήν πρωτεύουσα, νά βγοῦν ἔξω σέ δρόμους καί πλατεῖες, μέ τό μόνο πράγμα πού τούς εἶχε ἀπομείνει: μιά παλάμη τόπο κάτω ἀπό τ' ἀνοικτό πουκάμισο, μέ τίς μαῦρες τρίχες καί τό σταυρουδάκι τοῦ ἡλίου. Ὁπου εἶχε κράτος καί ἐξουσία ἡ Ἄνοιξη*».

Πιστεύω, πώς ἐκεῖνοι, πού διάβασαν αὐτή τήν παράγραφο τῆς ἐπιστολῆς σου (εὐχομαι νά εἶναι ὀριστικά λαθεμένη ἡ ἐκτίμησή μου) ἔσκασαν ἕνα χαμόγελο καί ἔσπρωξαν τό χαρτί στά ἀζήτητα.

Ἄν, ἀδελφέ μου, πρίν πιάσεις στό χέρι τόν κάλαμο, γιά νά ἰχνογραφήσεις τούς προβληματισμούς σου καί τούς στοχασμούς σου, τή λαχτάρα σου καί τήν προσευχή σου, γιά τήν πνευματική καί ἐπαγγελματική ἀνθοφορία τῆς νέας γενιᾶς, ἔπιανες κάποιο Πατερικό κείμενο καί τό μελετοῦσες μέ προσοχή, ὁ αἰφνιδιασμός καί τό θάμβος θά γέμιζαν τήν ψυχή σου καί οἱ ὀρίζοντες θά λούζονταν στό φῶς. Θά ἔγραφες σάν πατέρας καί σάν ποιμένας. Σάν κομιστής τοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνύματος, πού νοηματοῖζει τά φτερουγίσματα τῶν νεανικῶν ὑπάρξεων καί καταξιώνει τά ὁράματά τους καί τούς ἀγῶνες τους.

Εἶναι αὐτόδηλο, πώς οἱ πολλές ἐπιφυλάξεις καί τά ἀλυσιδωτά παράπονα τοῦ πλήθους, πού παρακολουθοῦν καί σταθμίζουν τά βήματά σου, δέν μποροῦν νά στριμωχτοῦν στό μικρό πένακι τοῦ παρόντος ἐνημερωτικοῦ σημειώματός μου. Τά ἀκούσματα, πού διασταυρώνονται, εἶναι πολλά, ὅπως πολλές εἶναι καί οἱ ἀφορμές, πού δίνεις σὺ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί πρῶτος ποιμέναρχης τῆς ἐλληνικῆς μας Ἐκκλησίας, μέ τίς ὁμιχλώδεις, Θεολογικά ἢ συντακτικά, ἀνακοινώσεις σου. Καί οἱ κρίσεις ἀντιστοιχοῦν στό φάσμα τῶν περιπτώσεων.

Κάποια ἀπό τά μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐλῆς, πού βηματίζουν στή χρονική μεσότητα τοῦ δρόμου τους ἢ καί σέ ἀκόμα πιό προχωρημένη διαδρομή καί κουβαλοῦν στίς ἀποσκευές τους παλιές ἐμπειρίες καί ξεθωριασμένες ἀναμνήσεις, δίνουν τό σῆμα, ὅτι ἐπιστρέψαμε στήν περίοδο τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς θητείας τοῦ μακαριστοῦ Θεοκλήτου. Θυμοῦνται τίς ἀπρόσμενες ἀναφορές καί προσφωνήσεις, πού ἔκανε ἐκεῖνος, ὅταν στεκόταν μπροστά στό μικρόφωνο. Καί διηγοῦνται, μέ χιουμοριστική διάθεση, τίς πυκνές συστάσεις, πού τοῦ ἀπηύθυνε ὁ ἀείμνηστος Θεολόγος καί ἰδιοκτήτης τοῦ περιοδικοῦ «Ἐνορία», Ἀνδρέας Κεραμίδας. Ἐγραφε καί ξανάγραφε: «παρακαλεῖται ὁ Μακαριώτατος νά μὴν ὁμιλεῖ».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεόκλητος δέν ἀποδεχόταν τή σύσταση καί δέν ἔβαζε φραγμό στή γλωσσική του ἀκράτεια. Καί ὁ Κεραμίδας δέν ἔπαυε νά ἐπαναλαμβάνει τή σύστασή του καί νά προτρέπει τόν Ἀρχιεπίσκοπο σέ σιωπή.

Καί κάτι, πρόσθετο, πού, πιστεύω,

ὅτι θά τό ἔχεις ἀντιληφθεῖ καί θά σοῦ ἔχει προξενήσει θλίψη, ἴσως καί ἀναδίπλωση. Ἐνῶ τό σύνδρομο τῆς πνιγερῆς σιωπῆς καί ἀπραξίας σου, τό διανθισμένο μέ κάποια λεκτικά ἀνοίγματα λαθεμένης διατύπωσης, εἶναι «τοῖς πᾶσι» γνωστό, ἡ ἀντίδραση δέν εἶναι ὁμότροπη. Ἀπό ὅλες τίς πτέρυγες ἤχεῖ ἡ διαπίστωση, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶναι «ἀνύπαρκτος». Ἀλλά ἡ ἐκτίμηση τοῦ φαινομένου γίνεται μέ διαμετρικά ἀντίθετα κριτήρια.

Οἱ παράγοντες, πού ἔχουν στόχο ζωῆς τήν περιθωριοποίηση τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τή χαίρονται καί τήν ἀπολαμβάνουν. Τή θεωροῦν, ὅτι ἀνταποκρίνεται στή σκοπιμότητά τους. Καί τήν ἐμφανίζουν στά δημοσιεύματά τους καί στίς ἀνταποκρίσεις τους, ὡς ὑπέρβαση τῆς ἐγωπαθοῦς φλυαρίας τοῦ παρελθόντος, ὡς ἐκούσιο αὐτοπεριορισμό στήν ἱερατική τελετουργία καί ὡς σώφρονη παραχώρηση τῶν ἡνίων τῆς κοινωνικῆς ἀνάπτυξης καί τοῦ πολιτισμοῦ στά ἔμπειρα χέρια τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀθεϊστικῆς νεωτερικότητος.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ποτισμένοι μέ τό «ὔδωρ τῶ ζῶν» (Ἰωάν. δ' 10) τοῦ Εὐαγγελίου καί μέ τά κρυστάλλινα νάματα τῆς Πατερικῆς ποιμαντικῆς, πονοῦν, θλίβονται καί αἰσθάνονται προδομένοι. Περίμεναν ἄνοιξη. Καί ἦρθε χειμώνας. Σκοτεινιά καί παγερότητα. Ἀποσύρονται στήν ἡσυχία καί στή σιωπή τοῦ δωματίου τους καί ἀφήνονται στή θερμή προσευχή. Ἰκετεύουν καί προσδοκοῦν. Νά ἀλλάξει τό κλίμα. Νά γίνει αἰσθητή καί ὁδηγητική ἡ παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Νά ἡχήσει τό Ἀποστολικό μήνυμα. Νά λάμψει ἡ Πατερική κληρονομιά.

Θά μοῦ ἐπιτρέψεις νά σοῦ καταθέσω μιά προσωπική δήλωση. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς, πού πονοῦν καί προσεύχονται, βρίσκομαι καί ἐγώ. Παρακολουθῶ τίς ἐξελίξεις. Μελετῶ τά ρεύματα. Καί, κρατώντας στό χέρι, σάν μισοσβησμένη λαμπάδα, τήν ἐλπίδα, ἰκετεύω τόν Σταυρωμένο καί Ἀναστημένο Ἰησοῦ, τόν Κύριό μας καί Ἀρχηγό τῆς Ἐκκλησίας μας. Ζητῶ νά δώσει φῶς καί δύναμη σέ σένα. Καί νά σέ ἀναδείξει χαρισματικό ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας Του.

Λυπᾶμαι, πού δέν κατόρθωσα νά ἐξαντλήσω τό ὀδυνηρό μνημόνιο τῶν λαϊκῶν ἀντιδράσεων, κατά τήν κατάστροψη τούτου τοῦ κειμένου μου. Ἀναγκαστικά, θά συμπληρώσω, μέ τό ἐπόμενο. Ἐλπίζω ὅτι θά ἔχω τήν ἀγάπη σου καί τήν ἀνοχή σου.

Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνημέρωσης

Κωδικός 2360

Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης

ὁ Μητροπολίτης

Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Διεύθυνση

19011 Αὐλῶν Ἀττικῆς

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ

Ἰωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

Μιά πολύ παράξενη διαμαρτυρία κυκλοφορεῖ, ἐδῶ καί ἀρκετούς μῆνες, μεταξύ τῶν ἀρχιερέων καί τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν κύκλων. Ἄρχισε νά ἀκούγεται μετά τήν ἀπόφαση τοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου γιά ἀρχιερεῖς, πού καθαίρεσε τόν ἀλλοτε Μητροπολίτη Παντελεήμονα Μπεζενίτη στίς τάξεις τῶν μοναχῶν. Ὁ ἰσχυρισμός, πού προβάλλεται μέ ἔμφαση, εἶναι ὅτι ὁ ὑπόδικος δέν καταδικάστηκε, μέ κανονικές διαδικασίες, ἀπό τό Ἐκκλησιαστικό Δικαστήριο, ἀλλά, μετά τήν ἀμετάκλητη καταδίκη του σέ φυλάκιση ἑξί χρόνων ἀπό τήν πολιτική Δικαιοσύνη, ἡ ἐκκλησιαστική διοίκηση (Συνοδικό Δικαστήριο γιά ἀρχιερεῖς) ὑποχρεώθηκε νά τόν καθαίρει, κατά δέσμια ἐνέργεια, «*ἀνευ ἐτέρας τινός διαδικασίας*», βάσει τοῦ ἀρθροῦ 160 τοῦ Ν. 5383/1932 (πρόκειται γιά τό νόμο περί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί ὄχι γιά ἄλλο νόμο τῆς Πολιτείας).

Τό ὅτι δέν πάσχει ἡ ἐνέργεια αὐτή νομοκανονικά ἤδη τό ἔχει διαπραγματευτεῖ τό ἔντυπό μας (Δεῖτε τό τεῦχος 261, «*Ἐλεῖμμα κρίσης ἢ ἔλλειμμα συνέ-*

πειας», καί τό τεῦχος 262, «*Τό ἔκκλητον*» «*Κανονική καί νομική θεώρηση*»).

Τό ἐρώτημα, πού θά θέσουμε σήμε-ρα εἶναι πῶς τόσο ὄψιμα, θυμῆθηκαν οἱ ἐνιστάμενοι τά ἐκκλησιαστικά δικαστήρια; Τό θέμα δέν εἶναι χθεσινό. Γιατί δέν μπῆκε, ἔγκαιρα, σέ μιά διαδικασία ἐκκλησιαστικῆς δίκης; (ἀνακρίσεις πρωτοβάθμιο καί δευτεροβάθμιο δικαστήριο);

Θά ἐπιχειρήσουμε μιά πολύ μικρή ἐρευνητική διαδρομή, ὑποβάλλοντας τό ἐρώτημα: Γιατί σ' αὐτή τή μακρά ἐξέλιξη τοῦ θέματος ἡ Ἐκκλησιαστική Δικαιοσύνη ἀδράνησε; Γιατί δέν κίνησε τή δική της ἀνακριτική διαδικασία; Γιατί δέν ἔκανε τό καθῆκον της;

Θά ξεκινήσουμε ἀπό τό γεγονός, ὅτι ὁ τότε Μητροπολίτης Παντελεήμων κατηγορήθηκε, ὅτι ἰδιοποιήθηκε μεγάλη χρηματικά ποσά (πού τά ἐνσωμάτωσε στήν περιουσία του), ἀπό τήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ.

Θά διευκρινίσουμε, ὅτι ἡ ἐγκληση γιά τήν ἰδιοποίηση τῶν παραπάνω ποσῶν ἀναφερόταν στήν χρονική περίοδο, ἀπό τό 1995 ἕως τόν Αὐγούστο τοῦ

1998. Ήδη τό 1997 καί τό 1998 είχε αρχίσει νά βγαίνει τό θέμα στά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης. Δημοσιοποιοῦσαν, μέ συχνές ἀναφορές, τίς ἀφόρητες πιέσεις ἀπό τόν Μητροπολίτη πρὸς τήν Μονή, γιά νά τοῦ δίνει ὑπέρογκα χρηματικά ποσά.

Τό θέμα, λοιπόν, σιγόκαιγε. Ἀλλά ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας παρέμενε σέ ἀδράνεια. Ἐμεῖς θά προσπεράσουμε τό θόρυβο τοῦ πρώτου χρόνου καί θά ἐπιλέξουμε ὡς ἀφειρητικό σημεῖο τήν ἀναφορά τῆς Ἱερᾶς Μονῆς πρὸς τή Διάρκή Ἱερά Σύνοδο, πού ὑποβλήθηκε στίς 5-10-1998. Μέ αὐτή γνωστοποιεῖται στή Σύνοδο, ὅτι ὁ Μητροπολίτης ζητοῦσε καί ἔπαιρνε ἀπό τήν ἡγουμένη τῆς Μονῆς, ἄνευ ἀποδείξεων, πολλά ἐκατομμύρια δραχμῶν, τά ὁποῖα καί ἰδιοποιεῖτο. Τά χρηματικά ποσά τά παραλάμβανε προσωπικά ὁ ἴδιος καί, ἐνίστε, ἄλλος γιά λογαριασμό του, πάντα γιά τά ἔργα τῆς Μητρόπολης. Σέ κάθε ἐπισκεψή του ἔπαιρνε 500.000 δραχμές. Καί ὅταν προσερχόταν γιά χοροστασία σέ Ἑσπερινό ἢ ἄλλη ἀκολουθία, ἔπαιρνε ἀκόμα μεγαλύτερο ποσό. Καί ὅλα, χωρίς ἀποδείξεις.

-Στίς 8-2-1999 ὁ τότε Μητροπολίτης «Θεσσαλιώτιδος» Κλεόπας, μέ ἔγγραφό του στήν Διάρκή Ἱερά Σύνοδο, καταγγέλλει τόν Μητροπολίτη Παντελεήμονα, ὅτι ἀπό ὑπολογισμό καί ἰδιότηλεια ἔχει ἀποσπάσει ἀπό τή Μονή χρηματικό ποσό, πού ὑπερβαίνει τά 50.000.000 δραχμές.

Δυό λοιπόν ἐπίσημες καί ἐπώνυμες καταγγελίες ἔγιναν πρὸς τήν Σύνοδο. Ὅχι ἀπό ἀθέους, ἀπό ἐχθρούς τῆς πίστεώς μας. Οὔτε ἀπό ἀνθρώπους, πού θά μπορούσε νά τοὺς κατηγορήσει κα-

αί, ὅτι ἀσκοῦν ἰδιοτελή κριτική στὸν Παντελεήμονα. Ἡ ἔγκληση ἔγινε ἀπό τήν ἴδια τή Μονή καί ἀπό ἓνα Ἐπίσκοπο τῆς ἐλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Γιατί ἡ Σύνοδος δέν ἐρεύνησε τήν ὑπόθεση, μέ σχολαστικότητα, ἀκεραιότητα καί ἀμεροληψία; Δέν τοὺς ἐνόχλησε πού τά ΜΜΕ συνέχιζαν νά προβάλλουν τό θέμα καί νά θίγουν τό κύρος τῆς Ἐκκλησίας; Δέν ἀνησύχησαν, ὅτι ἂν ἀφήσουν τήν κατάσταση ἀνεξέλεγκτη, θά προκύψουν ποινικές εὐθύνες γιά τόν Μητροπολίτη καί γιά τά μέλη τῆς Κεντρικῆς Συνοδικῆς Διοίκησης; Δέν φοβήθηκαν τήν καθολική διαπόμπευση; Καί, δυστυχῶς, ἡ διαπόμπευση δέν ἀποφεύχθηκε. Ἡ φωτιά ἀναψε. Καί ἡ ζημία, πού προκλήθηκε, εἶναι ἀπεριόριστη.

-Νά υπενθυμίσουμε ὅτι ἤδη στίς 8-9-1997 εἶχε ἀποσταλεῖ στή Μονή, ἀπό τόν τότε Μητροπολίτη Παντελεήμονα, ὁ ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Νικόλαος Θέμελης (παίρνοντας μάλιστα μαζί του καί τόν ἐν ἐνεργείᾳ Πρόεδρο τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου), γιά ἓνα πρόχειρο, ἄτυπο διαχειριστικό ἔλεγχο (ὅπως ὁ ἴδιος δήλωσε σέ μαρτυρική του κατάθεση), γιά μία δεκαετία, ἀπλά καί μόνο γιά νά ἐνημερωθεῖ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ ἔκθεση αὐτή δέν ἐπιχειρεῖ νά ἀναιρέσει τίς κατηγορίες κατὰ τοῦ Μητροπολίτη. Διαπιστώνει σημαντική διαρροή χρημάτων ἐκ τῆς Μονῆς. Τήν ἴδια ὁμως στιγμή, συμβουλευε τίς μοναχές (σύμφωνα μέ μαρτυρία αὐτόπτη μάρτυρα), νά ἀποσιωπήσουν τό γεγονός ὅτι τά χρήματα, τά ὁποῖα ἔλλειπαν ἀπό τό ταμεῖο τῆς μονῆς, τά εἶχε παραλάβει ὁ κατηγορούμενος Μητροπολίτης.

-Τίς κρίσεις τοῦ διαχειριστικοῦ ἐλέγ-

χου του κ. Θέμελη τις ανέτρεψε ή από 17-9-1998 πορισματική έκθεση έλεγ-κτών του ΣΔΟΕ. Το ΣΔΟΕ διενήργησε οικονομικό έλεγχο στή μονή, κατόπιν σχετικής έντολης του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών. Ο Εισαγγελέας προσπαθούσε νά διαπιστώσει τις πιθανές ποινικές ευθύνες, γιά όσα κυκλοφορούσαν στά ΜΜΕ γιά τόν Μητροπολίτη καί τή συμπεριφορά του στή Μονή αυτή. Καί στό πλαίσιο τής έρευνας του διάταξε καί τόν οικονομικό έλεγχο.

Καί προκύπτει ένα έρώτημα: Μετά από τόσο θόρυβο, δέν έπρεπε ή Σύνοδος νά ζητήσει τά βιβλία τής Μονής καί νά κάνει τόν ίδιο έλεγχο; Νά αναζητήσει τόν ύπαίτιο του σκανδάλου καί νά ενεργήσει αντίστοιχα; Δέν τό έκανε. Καί τό θέμα μπήκε στήν τροχιά τής Ποινικής Δικαιοσύνης.

- Άσκήθηκε αϋτεπάγγελτα ποινική δίωξη από τόν Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών στίς 10-11-2000. Καί άρχισε ή τακτική άνακρίση.

- Τό θέμα όμως είχε περάσει καί στά κανάλια του Ύπουργείου Οικονομικών πού έχει λόγο γιά τή διαχείριση τής Μονής αφού αυτή είναι ΝΠΔΔ. Η ύπ αριθ. 2680/8-4-2002 έκθεση διαχειριστικού καί οικονομικού έλέγχου τής Ήρας Μονής, πού διενεργήθηκε από τήν οικονομική επιθεωρήτρια του Ύπουργείου Οικονομικών Παναγιώτα Ψαρρή, εκθέτει, αναλυτικά καί μέ τήν παράθεση ενόρκων μαρτυρικών καταθέσεων των μοναχών τής Μονής, όλα τά περιστατικά, τά σχετικά μέ τήν παράνομη λήψη χρημάτων από μέρους του Μητροπολίτη. Σημειωτέον ότι ή έκθεση αυτή κοινοποιήθηκε καί στον Εισαγγελέα (έπειδή, κατά τή διεξαγωγή του

έλέγχου, προέκυψαν ποινικές ευθύνες), αλλά καί στή Διαρκή Ήρα Σύνοδο.

- Τό χαρακτηριστικό είναι, πώς σέ ίδια συμπεράσματα κατέληξε καί ή ύπ αριθ. 92/26-3-2002 έκθεση διαχειριστικού καί οικονομικού έλέγχου τής Μονής, από τους Επιθεωρητές τής Οικονομικής Επιθεωρήσεως τής Ήρας Συνόδου τής Εκκλησίας τής Ελλάδος, Γεώργιο Τσιουλάκη καί Στέφανο Περίπινιά. Καί οί δυό εκθέσεις (πού έδειχναν σαφώς τόν ένοχο) παραδόθηκαν στά χέρια του τότε Αρχιεπισκόπου καί των Συνοδικών. Εκείνοι, όμως, δέν έκαναν καμμία κίνηση. Αλλά ή ποινική δικαιοσύνη συνέχισε, εκμεταλλευόμενη καί τά εύρήματα του έλέγχου τής Ήρας Συνόδου.

- Στίς 2-7-2002 άσκήθηκε νέα, συμπληρωματική τής από 10-11-2000 άρ-χικής, αϋτεπάγγελτη δίωξη κατά του Μητροπολίτη από τόν Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών.

- Στίς 7-6-2004 ό Μητροπολίτης προσήλθε στον άνακριτή, γιά νά απολογηθεί ως κατηγορούμενος. Καί μετά τό πέρας τής τακτικής Άνακρίσεως, ή ποινική δικογραφία υποβλήθηκε από τόν Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών στο Δικαστικό Συμβούλιο Έφετών Αθηνών.

- Στίς 8-3-2005 τό Δικαστικό Συμβούλιο Έφετών Αθηνών μέ τήν ύπ αριθ. 564/2005 άπόφασή του παρέπεμψε στο Τριμελές Έφετείο (Κακουργημάτων) Αθηνών τόν κατηγορούμενο Μητροπολίτη, γιατί τόν έκρινε ένοχο, ότι ίδιοποιήθηκε παράνομα τό συνολικό ποσό των 94.500.000 δρχ. (ή 277.330 Ευρώ) εις βάρος τής περιουσίας του Αγίου Έφραίμ. Επέβαλε μάλιστα στον κατηγορού-

μενο τόν περιοριστικό όρο ἐγγυοδοσίας ποσοῦ 20.000 Εὐρώ μέ προθεσμία 10 ἡμερῶν γιά νά τήν καταθέσει.

-Νά ὑπενθυμίσουμε ἐδῶ, ὅτι ἤδη τό Φεβρουάριο τοῦ 2005 καί τούς ἐπόμενους μῆνες, ἐγίνε μπαράζ ἀποκαλύψεων σκανδάλων Μητροπολιτῶν ὅλης τῆς ἐλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Καί πρώτη θέση κατεῖχαν τά σκάνδαλα τοῦ Μητροπολίτη Παντελεήμονα Μπεζενίτη. Τί δέν ἀκούστηκε τότε! Κασέτες μέ ὁμοφυλοφιλικό περιεχόμενο, συνομιλίες τοῦ Μητροπολίτη μέ ἄλλα ἄτομα, τεράστια ποσά καταθέσεων του, τό σκάνδαλο τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ, πού ἀναφέραμε παραπάνω, ἀκόμα καί ὑπεράκτιες ἐταιρίες στό ὄνομά του.

Κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς κοινῆς γνώμης καί τήν γενική κατακραυγή πρὸς τό πρόσωπό του, ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας ἔκανε καί πάλι τήν λανθασμένη κίνηση. Ἀντί νά δικάσει σέ Ἐκκλησιαστικό Δικαστήριο τόν Μητροπολίτη (λές καί ἔλλειπαν τά στοιχεῖα πού θά τεκμηριῶναν τίς καταγγελίες) χρησιμοποίησε τό λεγόμενο Νόμο τοῦ Κακλαμάνη. Καί, στίς 4-2-2005, τόν ἔθεσε σέ ἐξάμνην διαθεσιμότητα. Μετά δέ τό ἐξάμνηνο, στίς 8-8-2005, κάνουντας πάλι χρήση τοῦ ἴδιου Νόμου, τόν ἀπομάκρυνε ὁριστικά ἀπό τή διοίκηση τῆς Μητρόπολης Ἀττικῆς. Γιά νά ἔχει ὁ Παντελεήμων νά λέει, ἀπό τότε καί μετά, ὅτι εἶναι ἀθῶος, ὅτι δέν δικάστηκε καί τά τοιαῦτα.

Καί ἡ μέν διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας νόμισε, ὅτι μέ αὐτόν τόν πρόχειρο τρόπο ξεφορτώθηκε τό πρόβλημα «Παντελεήμων Μπεζενίτης». Ἡ ἐξέλιξη ὅμως τῶν πραγμάτων τήν διέψευσε παταγωδῶς.

-Ὁ Μητροπολίτης προσέφυγε στό

ΣτΕ κατά τῆς πράξεως τῆς Συνόδου, πού τόν κήρυσσε ἔκπτωτο, μέ βάσει τόν «ἀντισυνταγματικό» Νόμο Κακλαμάνη. Τό ΣτΕ ἀνέβαλε τήν ἐκδίκαση μέχρι νά δεῖ τήν ἔκβαση τῶν ποινικῶν δικαστηρίων.

Παράλληλα, ἔκανε καί ἔκκλητη προσφυγή στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ἐπικαλούμενος, ὡς ἐπιχείρημα, τό ὅτι δέν δικάστηκε ἀπό ἐκκλησιαστικό δικαστήριο. Τό Πατριαρχεῖο, ἀνάπεμψε τό θέμα στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, μέ τή σύσταση, νά παραπεμφθεῖ τό θέμα τοῦ Μητροπολίτη στό Πρωτοβάθμιο καί, ἐν συνεχείᾳ, στό Δευτεροβάθμιο Συνοδικό Δικαστήριο καί μετά τήν τελεσίδικη ἀπόφαση, νά κάνει ὁ Μητροπολίτης τήν προσφυγή του στό Φανάρι. Ὅλα αὐτά ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδούλου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δέν ἔκανε καμιά κίνηση. Ὅταν ἤρθε στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος καί αὐτός δέν κίνησε καμιά διαδικασία Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, παρά τήν προτροπή τοῦ Πατριάρχη. Ἀλλά ἄς ξαναέρθουμε στήν ποινική δικαιοσύνη.

-Στίς 19-6-2006 τό Τριμελές Ἐφετεῖο καταδίκασε (πρωτοδίκως) τόν Μητροπολίτη σέ κάθειρξη 8 ἐτῶν. Ἐκεῖνος ἔκανε ἔφεση καί ἀφέθηκε ἐλεύθερος, μέ καταβολή ἐγγύησης ὕψους 30.000 Εὐρώ.

-Στίς 20-6-2008 (ἤδη Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἦταν ὁ Ἱερώνυμος) τό Πενταμελές Ἐφετεῖο Κακουρημάτων καταδίκασε σέ 2^ο βαθμό τόν Μητροπολίτη, σέ 6 χρόνια κάθειρξη. Ὁ Μητροπολίτης κρίθηκε, τελεσίδικα, ἔνοχος γιά ὑπεξαίρεση ποσοῦ ὕψους 195.000 Εὐρώ (66.500.000δρχ) τήν

περίοδο 1995-1998, από τή Μονή του όσιου Έφραίμ στη Νέα Μάκρην. Ή ποινή ήταν χωρίς αναστολή. Καί, όδηγήθηκε, άμέσως, στίς φυλακές Κορυδαλλού.

Καί σ' αὐτή τή φάση ή διοίκηση τής Έκκλησίας παρακολουθοῦσε μέ άμνηχανία τά τεκταινόμενα. Γιατί άραγε; Ένας Μνηροπολίτης, πού πέρασε από μία τόσο έξονυχιστική δικαστική διαδικασία, βρέθηκε, ένοχοποιημένος γιά κακούργημα, στίς φυλακές. Τόσες καί τόσες προανακρίσεις, ανακρίσεις, είσαγγελικές παραγγελίες, διαχειριστικοί καί οίκονομικοί έλεγχοι, τόσα πορίσματα καί τόσες αποφάσεις δικαστηρίων πού άποτελοῦσαν τό βαρύ φάκελλο του Μνηροπολίτη (είχαν κοινοποιηθεϊ στήν ΔΙΣ) δέν ύποχρέωναν τή Συνοδική Άρχή, νά παραπέμψει τόν Μνηροπολίτη σέ έκκλησιαστικό δικαστήριο καί νά δρομολογήσει τήν καθαίρεσή του; Καί όμως, ή Έκκλησία προτίμησε νά δώσει άλλη μία πίστωση χρόνου στόν έαυτό της. Από τό άρχιεπισκοπικό περιβάλλον διέρρεε συνεχώς ή πληροφορία, ότι ή Έκκλησία θά περιμένει καί τήν άπόφαση του Άρείου Πάγου ώστε νά καταστεί άμετάκλητη ή καταδίκη.

-Ό φυλακισμένος Μνηροπολίτης έκανε αίτηση γιά άποφυλάκιση. Καί στίς 7-10-2008 άπορρίφθηκε από τό Πενταμελές Έφετείο Άναστολών ή αίτησή του.

-Στίς 3-12-2008 (καί ένω πλησίαζε ή έκδίκαση τής αναίρεσης, πού υπέβαλε ό Μνηροπολίτης Παντελεήμων στόν Άρειο Πάγο (20/1/2009), ύστερα από αίτημα τής Έκκλησίας, παραδόθηκε από τόν Είσαγγελέα Έφετών Κυριάκο Καροῦτσο σέ εκπρόσωπο τής Συνόδου ό όγκωδέστατος δικαστικός φάκελλος.

Φέρεται μάλιστα ότι ανατέθηκε τό ανακριτικό έργο στόν Μνηροπολίτη Καρυστίας, πού είχε αναλάβει ανακρίσεις κατά του Παντελεήμονα παλαιότερα γιά άλλες κατηγορίες.

-Στίς 20-1-2009 συνεδρίασε ό Άρειος Πάγος γιά νά έξετάσει τήν αίτηση αναίρεσης του φυλακισμένου Μνηροπολίτη, κατά του Πενταμελούς Έφετείου. Ό άντεισαγγελέας Γ. Χρυσός πρότεινε τήν άπόρριψη τής αναίρεσης. Άπέμενε τό δικαστήριο νά κάνει τήν διάσκεψη καί νά δημοσιεύσει τήν άπόφαση.

-Εν τω μεταξύ στίς 13-1-2009 ή ΔΙΣ πήρε άπόφαση νά δικαστεί ό καταδικασμένος από τήν ποινική δικαιοσύνη Μνηροπολίτης από τό πρωτοβάθμιο Συνοδικό Δικαστήριο (παραμονές τής έκδίκασης από τόν Άρειο Πάγο εϋδόκησαν, ως μή όφειλε, οι Συνοδικοί νά δικάσουν έκκλησιαστικά). Έφτασε μάλιστα ό ανακριτικός φάκελλος στόν μνηροπολίτη Νικοπόλεως Μελέτιο (πρόεδρο του Συνοδικού Δικαστηρίου).

-Στίς 10-3-2009 ανακοινώνεται ότι στήν συνεδρίαση τής 9-3-2009 του Συνοδικού Δικαστηρίου άποφασίστηκε, μέ ψήφους 7 πρós 5, ότι δέν προκύπτουν από τόν φάκελλο έπαρκείς ένδείξεις ένοχής κατά του Άρχιερέως (σημειωτέον ότι ό φάκελλος αϋτός ήταν εκείνος, πού όδήγησε τόν Μνηροπολίτη στή φυλακή) καί ή ύπόθεση μπήκε στό Άρχείο. Νόμισαν οι 7 Άρχιερείς ότι τό βούλευμα γιά παραπομπή στό Άρχείο θά μπορούσε νά άπενεργοποιήσει καί νά έξουδετερώσει τήν αναμενόμενη άπόφαση του Άρείου Πάγου.

-Στίς 19 Μαρτίου 2009 ό Άρειος Πάγος δημοσίευσε τήν άπορριπτική του

απόφαση. Τό επόμενο βήμα, σύμφωνα με τό Νόμο, ήταν ή καθαίρεση τοῦ καταδικασμένου. Ἡ πράξη του ἦταν κακουργηματική. Καί ὁ Μητροπολίτης καταδικάσθηκε ἀμετάκλητα. Ἡ Σύνοδος ἦταν ὑποχρεωμένη, μέ διαπιστωτική πράξη, νά τόν καθαίρει. Τήν ἴδια στιγμή, ἡ Κυβέρνηση (διά τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης) καί ἡ Δικαιοσύνη (διά τοῦ Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου) διαμήνυσαν, μέ ἐπίταση, στούς Συνοδικούς Ἱεράρχες τό αὐτονόμοτο, ὅτι πρέπει νά ἐφαρμόσουν τούς Νόμους. Τούς προειδοποίησαν, μάλιστα, ὅτι σέ περίπτωση ἄρνησης, θά εἶχαν ποινικές εὐθύνες (παράβαση καθήκοντος). Μετά ἀπό αὐτές τίς παρεμβάσεις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί τά Συνοδικά μέλη ἄλλαξαν γραμμή. Καί ἔτσι:

-Στίς 14-5-2009 τό ἴδιο πρωτοβάθμιο συνοδικό δικαστήριο, πού εἶχε πεῖ ἀθῶος ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων, τοῦ ὑπέβαλε καθαίρεση καί ἐπαφορά στίς τάξεις τῶν μοναχῶν.

Ὑπαίτια λοιπόν ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας πού δέν ἔγινε Ἐκκλησιαστικό Δικαστήριο. Δέν τῆς ἔφταιξε κανείς ἄλλος. Ἀλλά μὴν κρυβόμαστε. Ἡ Ἐκκλησιαστική Διοίκηση ἀνέβαλε τό Δι-

καστήριο, γιά δύο λόγους. Ὁ πρῶτος: ὅτι μπορεῖ νά περάσει ὁ σάλος καί νά ξεχαστεῖ τό θέμα. Ὁ δεύτερος: μήπως μπορέσει ὁ καταδικασμένος, μέ κάποια τερτίπια, νά τή γλυτώσει καί ἀπό τά Ποινικά Δικαστήρια. Ὅσο γιά τόν θόρυβο καί τό σκάνδαλο, ὁ τρόπος πού ξεπερνιοῦνται, στόν αὐλόγυρο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Διοικητηρίου εἶναι γνωστός. Ζητοῦνται ἐξηγήσεις ἀπό τόν Μητροπολίτη, δίνονται -κατά τό δοκοῦν- οἱ ἐξηγήσεις καί ἡ ὑπόθεση ὁδεύει στό Ἀρχεῖο. Ἄν ὁ θόρυβος εἶναι πió πολὺς, στέλλονται ἄνθρωποι, νά ἐλέγξουν, νά δώσουν τά πορίσματά τους στή Σύνοδο καί νά προωθηθοῦν καί αὐτά, σιωπηρά στό συρτάρι.

Μέ δύο λόγια Ἐκκλησιαστικό δικαστήριο δέν ἔγινε, μόνο καί μόνο, γιά νά διαφύγει τόν κίνδυνο ὁ ὑπεύθυνος Μητροπολίτης. Καί ὅταν ξαφνικά, στά γρήγορα, τελευταία στιγμή, ἔγινε Συνοδικό Δικαστήριο, ἔγινε πάλι γιά νά ἀθωωθεῖ. Ἄς μὴ ἐπικαλοῦνται, λοιπόν, τό ἐπιχείρημα αὐτό (ὅτι ὁ Παντελεήμων δέν δικάστηκε) μέ τήν ἀφελλή σκοπιμότητα ὅτι θά καταφέρουν νά πείσουν τούς ἀφελεῖς.

Ἀρχ. Εἰρηνναῖος Μπουσδέκης

Ἡ «Ἐλεύθερη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: www.el-pliroforisi.gr

Καί οἱ Ἐκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο

(γιά μιὰ γνωριμία μέ τό συγγραφικό ἔργο τοῦ

Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου)

Διεύθυνση: www.spora.gr